

SamenWereld

Perspectief op een betere toekomst

Podium Babel

26 januari 2025

SAMENWERELD

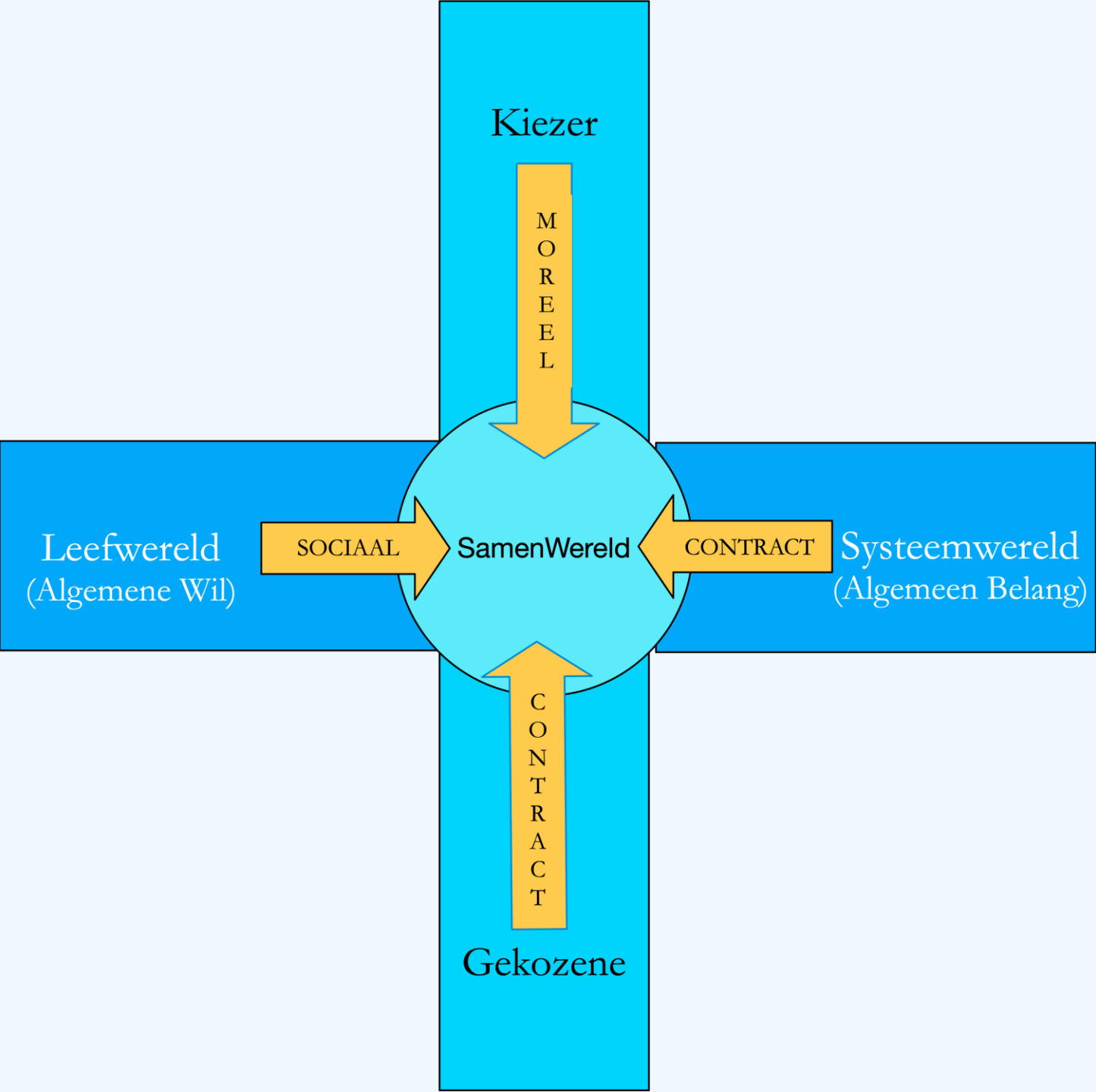
Hoe het geloof
in de politiek en
het vertrouwen
in de overheid
terugkeren

Peter Hovens

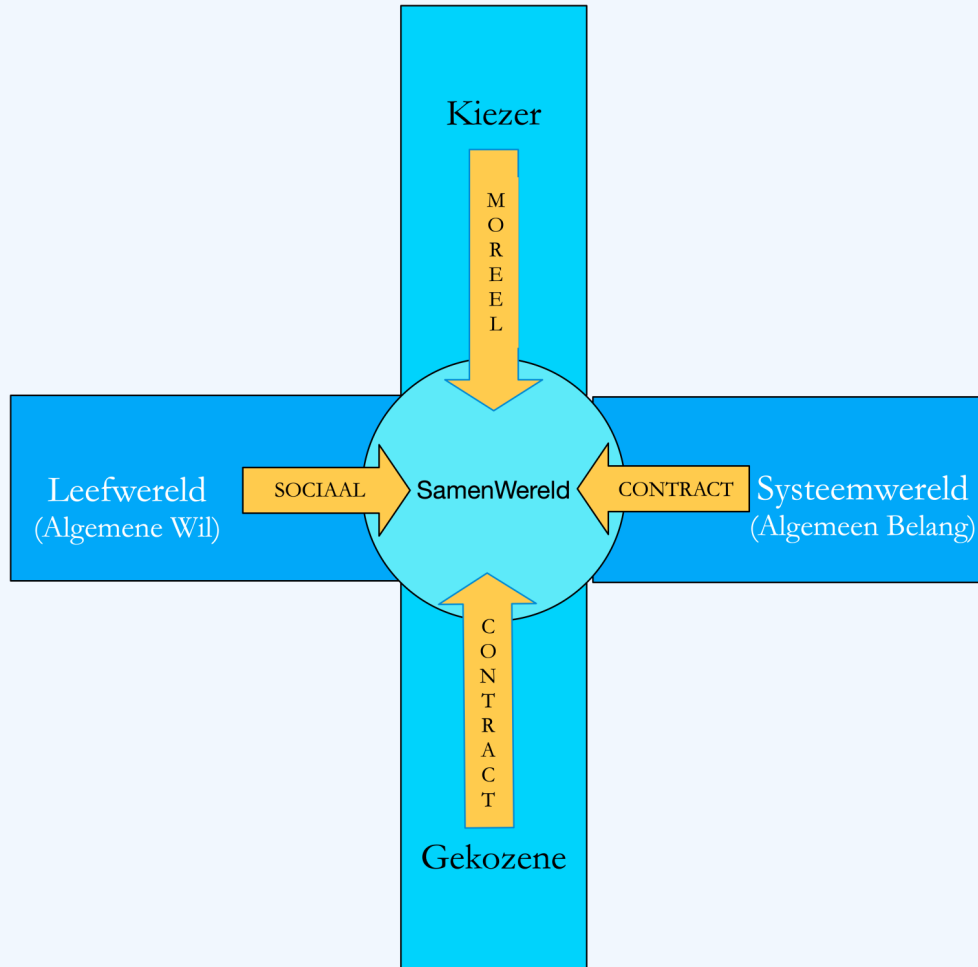
Politica
Scripta

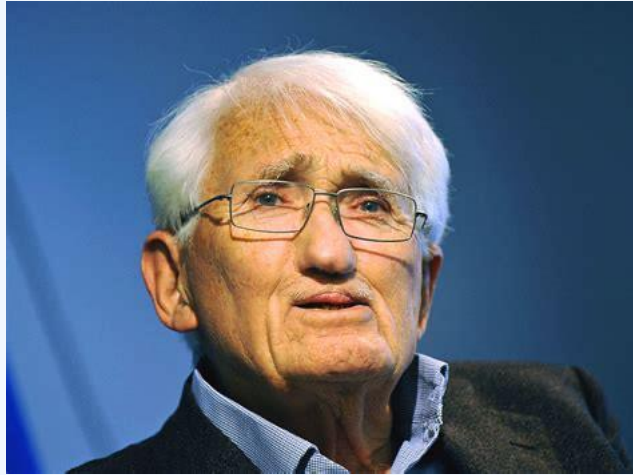

Hoe maken we de verbinding tussen leefwereld en systeemwereld?

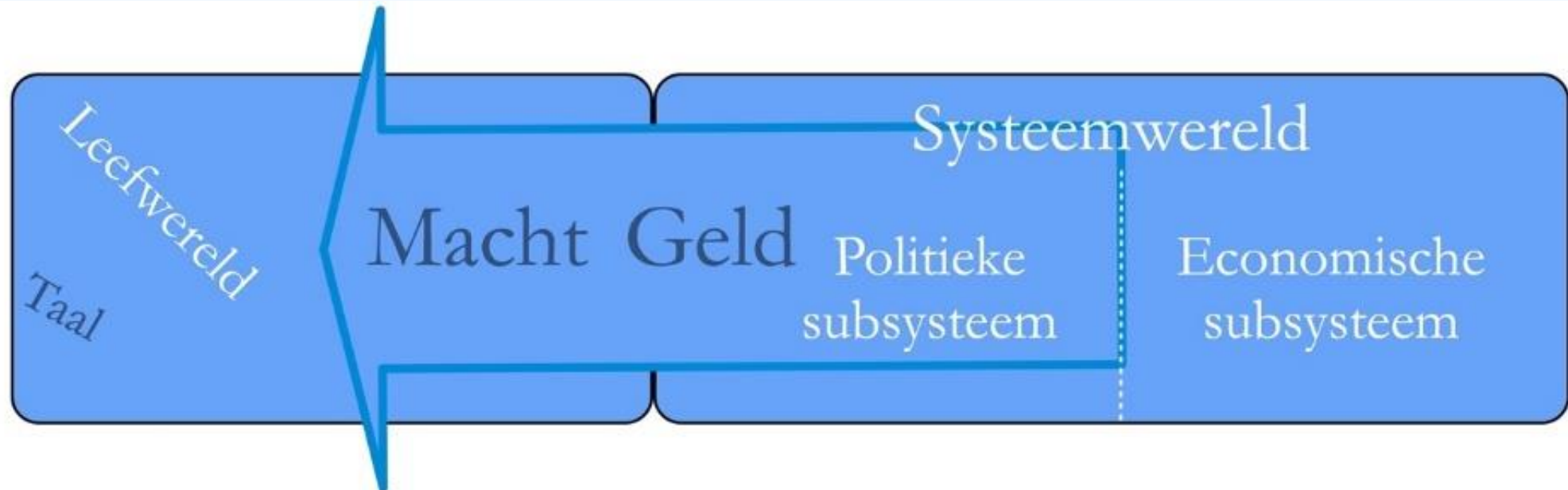
- ✓ Hoe bouwen we een nieuw systeem?
- ✓ Hoe verbeteren we het probleemoplossend vermogen van de overheid vanuit de leefwereld?

Hoe verstevigen we de band tussen kiezer en gekozone?

Leefwereld en systeemwereld

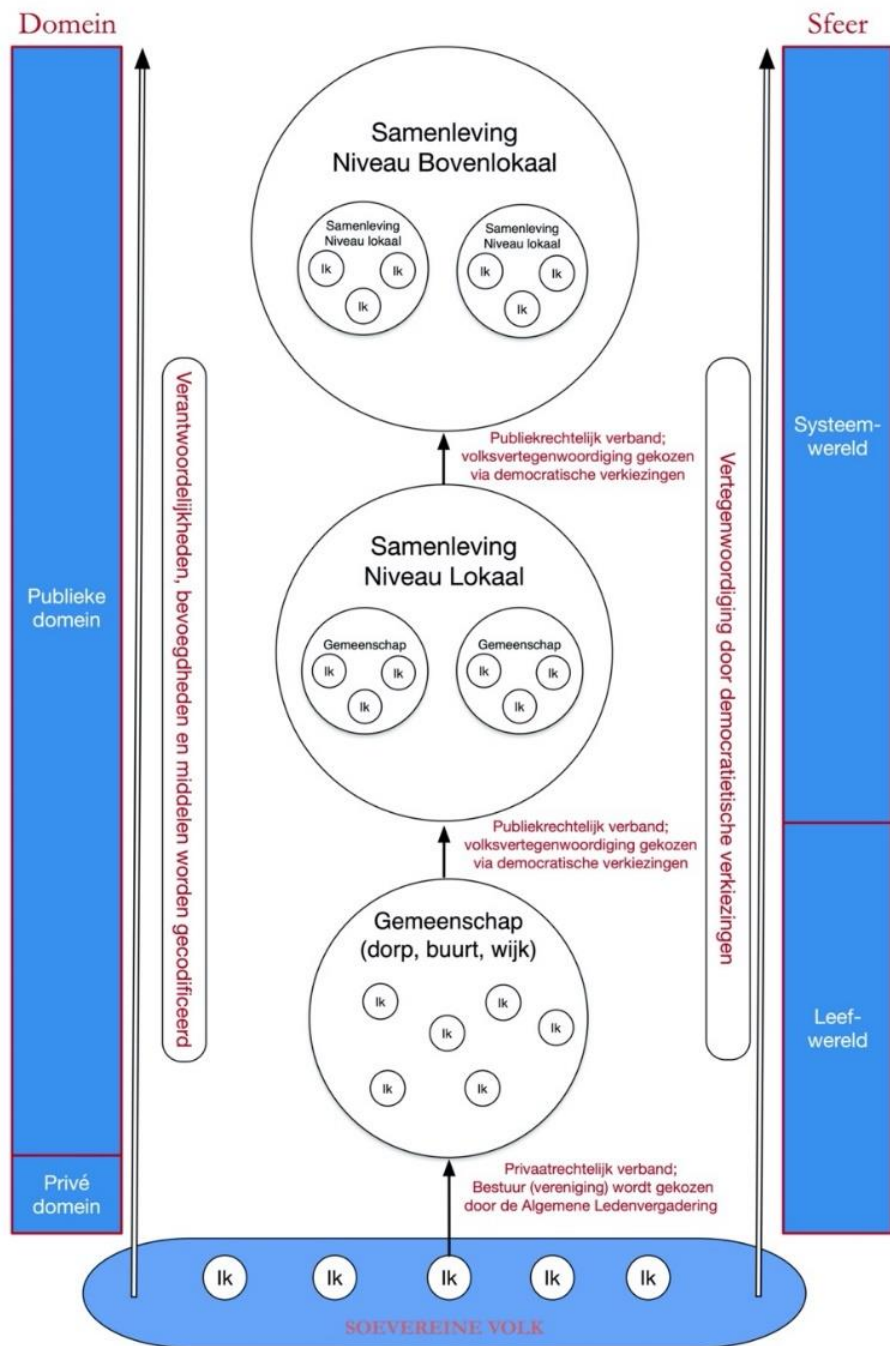

DRIE FUNDAMENTELE BEGRIPPEN

Volkssoevereiniteit

Democratische rechtsorde

Rechtvaardigheid

EEN NIEUW SYSTEEM

1. Bottom-up
2. Schaalniveau
3. Organisatie, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en middelen
4. Federale opbouw

GEMEENSCHAPPEN

- ✓ Democratisch organiseren (vereniging of coöperatie)
- ✓ Verantwoordelijk voor de leefbaarheid
- ✓ Bevoegdheden en middelen van gemeente naar gemeenschap (schaalverkleining)

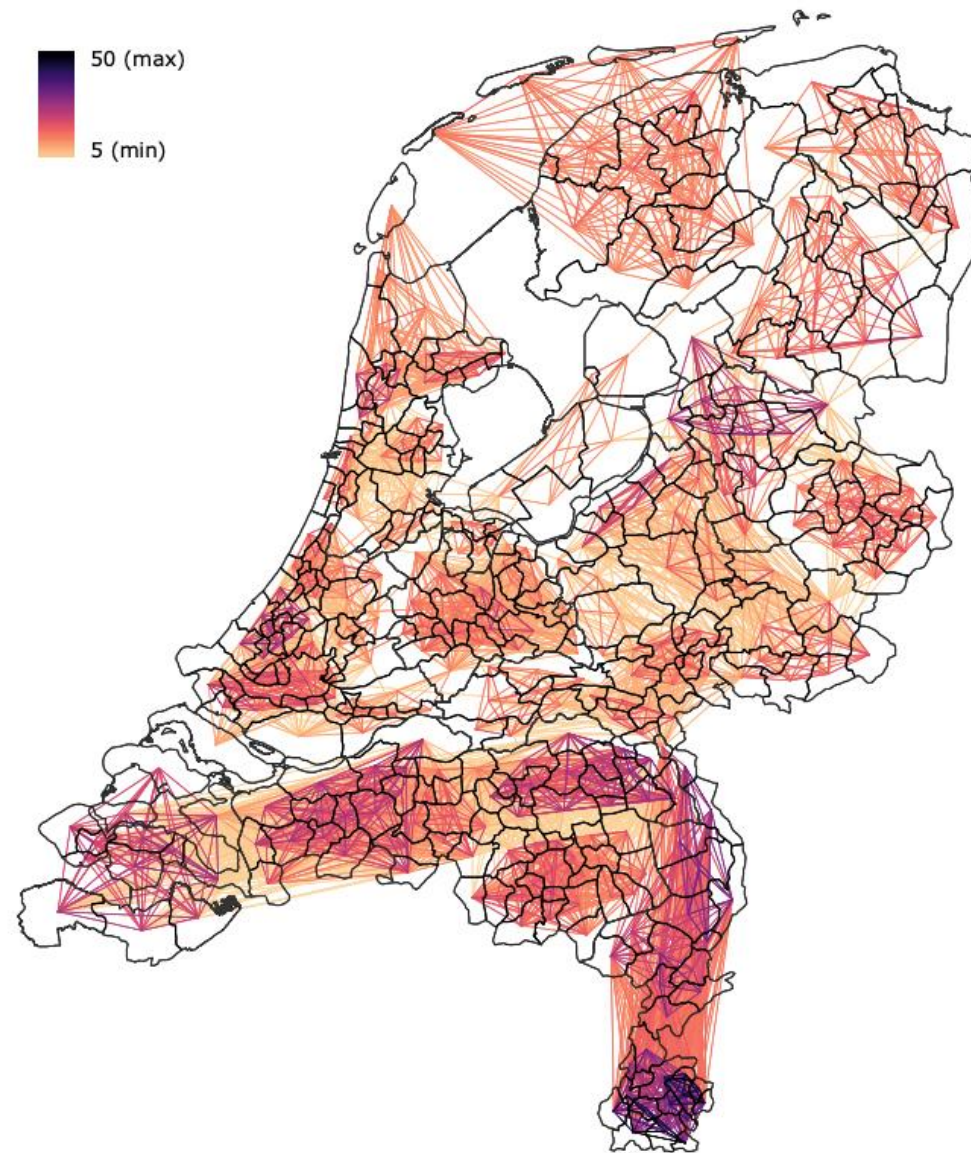
DE EERSTE OVERHEID

VNG-Commissie
Gemeentewet en Grondwet
Den Haag, juni 2007

GEMEENTEN

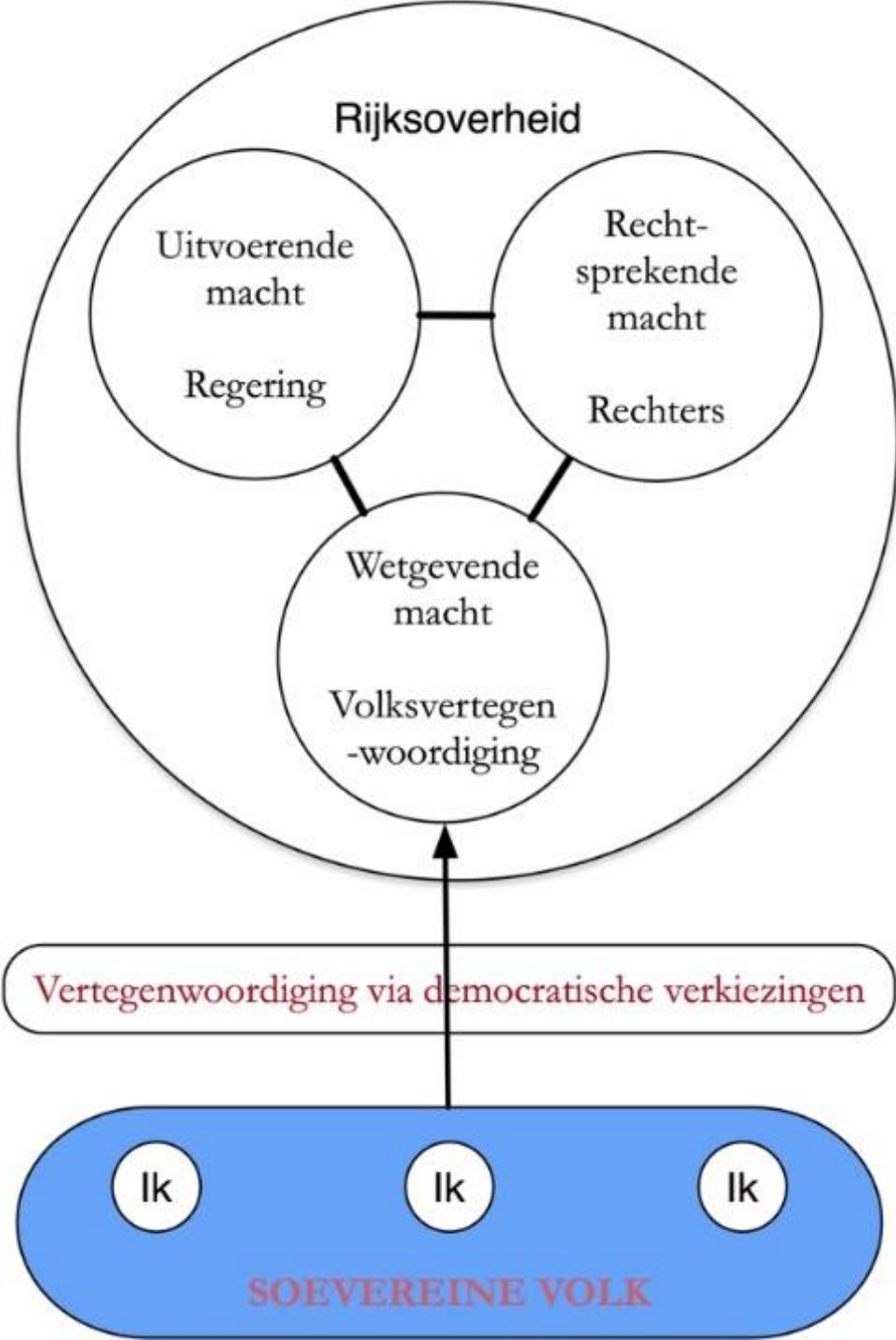
1. Gemeenteraad wordt gekozen door het volk
2. Gemeenteraad staat aan het hoofd van de gemeente
3. Een ongedeelde gemeenteraad heeft slagkracht
4. Juiste schaalniveau zorgt voor democratische legitimiteit

Figuur 54 Bestuurlijk Regionale Ecosystemen, aantal samenwerkingsverbanden tussen gemeenten

Bron: *Bewerking dataset PROOF/KWINK door auteurs, visualisatie door Geodienst van het Centrum voor Informatie Technologie, Rijksuniversiteit Groningen*

TRIAS POLITICA

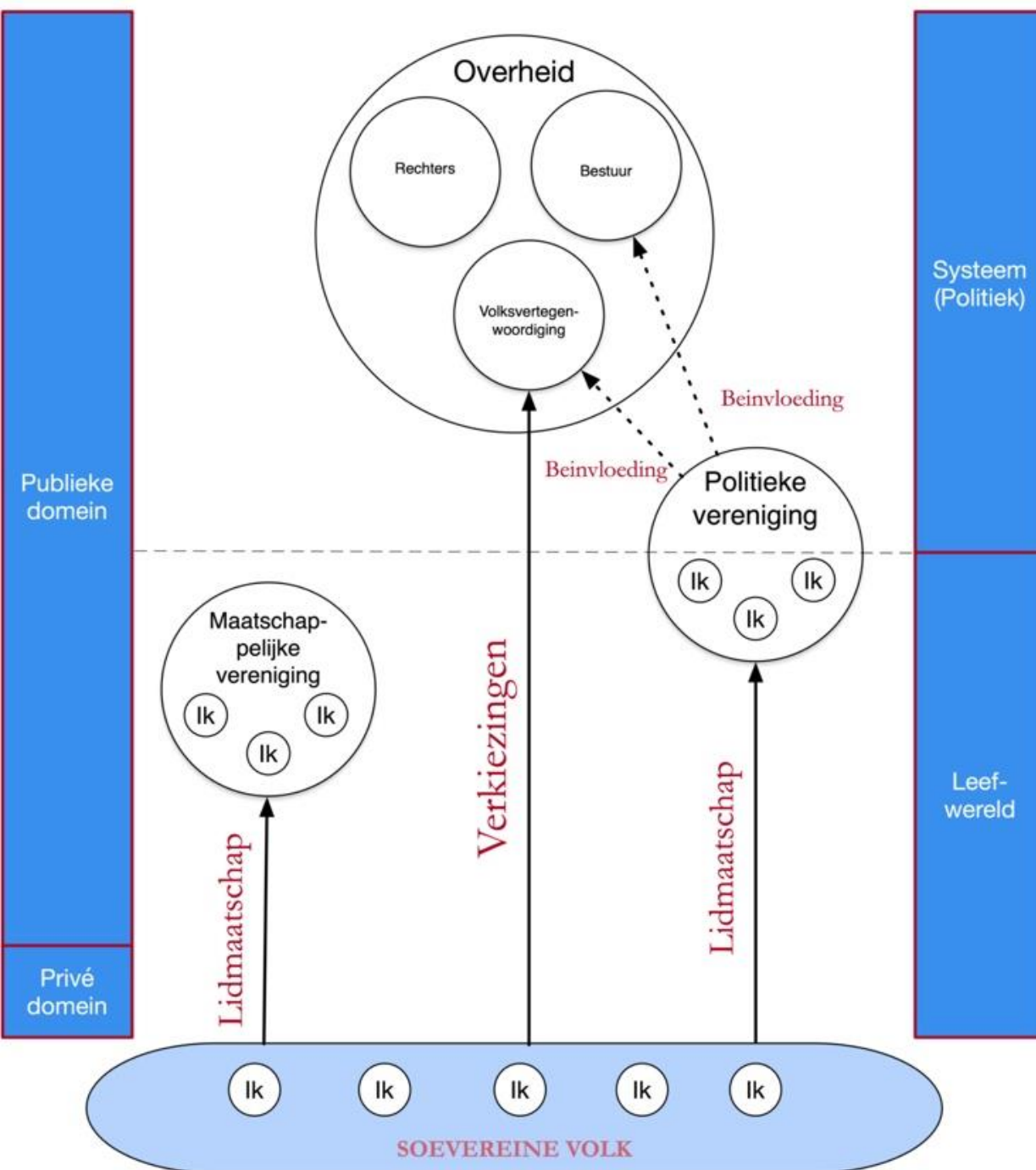
1. Wetgevende macht komt uitsluitend toe aan de volksvertegenwoordiging
2. Wetgevende macht benoemt de uitvoerende macht
3. Tweede Kamerleden stoppen met minister-spelen
4. Tweede Kamer gaat bestaan uit politici die het volk weten te vertegenwoordigen

HET SYSTEEM IS VERNIEUWD

- ✓ Gemeenschappen vormen de basis van onze samenleving
- ✓ Gemeenten zijn écht de eerste overheid, opgeschaald naar regionaal niveau
- ✓ Het huis van Thorbecke bestaat uit twee lagen en is federaal opgebouwd
- ✓ Trias Politica is in ere hersteld

DE BAND TUSSEN KIEZER EN GEKOZENE

- ✓ Wat betekent het uitbrengen van een stem bij verkiezingen?
- ✓ Wie heeft er stemrecht?
- ✓ Een Tweede Kamerlid kan meer zetels bezetten
- ✓ Het kiezersmandaat geldt voor vier jaar

DE SLEUTELPOSITIE VAN POLITIEKE PARTIJEN

1. Politieke vereniging van burgers worden
2. Politieke waarden gedreven koers uitzetten en handhaven
3. Niet bemoeien met de dagelijkse politiek
4. Kandidaten selecteren op geschiktheid volksvertegenwoordigerschap

HET ONVERMOGEN VAN OVERHEDEN

- ✓ Overheden beschikken onvoldoende over kennis en ervaring met beleidsprocessen die de samenleving als uitgangspunt hebben
- ✓ Overheden weten niet goed hoe ze met burgerparticipatie moeten omgaan
- ✓ Burgers voelen zich onvoldoende gehoord en missen effectief beleid
- ✓ Burgers gaan op zoek naar manieren om invloed te winnen (referenda, burgerberaden)

HET PROBLEEMOPLOSSEND VERMOGEN

- ✓ Spreek eerst een probleemvermoeden uit
- ✓ Start een beleidsproces bij de samenleving en heb daarbij aandacht voor de unusual suspects, in het bijzonder de uitvoerders
- ✓ Haal waarheid en wijsheid uit de samenleving
- ✓ Maak een analyse van het maatschappelijk probleem
- ✓ Organiseer burgerdialogen ter formulering van de Algemene Wil
- ✓ Neem (haalbare en uitvoerbare) politieke besluiten getoetst aan het Algemeen Belang
- ✓ Bouw een feedbackmechanisme in voor de implementatiefase

PROCES VAN SAMENLEVINGS- BELEID ONTWERPEN

Processtap	1. Starten van het proces	2. Inventariseren sleutelfiguren	3. Consulteren sleutelfiguren	4. Omvormen oogst consultatieronde	5. Ontwerpen oorzakelijke complexen	6. Organiseren van expertmeetings	7. Organiseren van burgerdialogen	8. Organiseren politieke bijeenkomst	9. Organiseren besluitvormingsproces	10. Formuleren en uitwerken van acties	11. Schrijven Uitvoeringsplan
Procesdocument	Plan van aanpak	Omgevingsanalyse	Oogst consultatieronde	Bloemlezing	Probleem- en oorzakenanalyse	Politiek-bestuurlijke interventiepunten	Visie en streef-beelden op basis Algemene Wil (concept-visie)	Visie en streef-beelden op basis Algemeen Belang (visienota)	Doelenboom, inclusief middelen (beleidsnota)	Actieboek	Uitvoeringsplan
Essentie	Een goed begin is het halve werk	Vind de beste sleutelfiguren via een (sub-)functionele analyse	Haal waarheid, wijsheid en waarachtigheid op uit de samenleving	Waarheid, wijsheid en waarachtigheid worden integraal ontsloten	Toegang tot de complexe wereld van het maatschappelijk vraagstuk	Validering procesdocumenten en vooruitblik	Streven naar gezamenlijkheid en verbondenheid	Politieke sanctionering van de Algemene Wil	Politiek-bestuurlijke afwegingen	Acties gericht op het wegnemen van oorzaken	Beleid uitvoeringsgereed maken
Methodologie	Doorbreken status quo	Doel stellen: Stap 1 Doel bereiken: Punt A	Doel stellen: Stap 1, 2 en 3a Doel bereiken: Punt A en B	Doel stellen: Stap 1, 2 en 3a Doel bereiken: Punt A en B	Doel stellen: Stap 5	Doel stellen: Stap 4, 5 en 6	Doel stellen: Stap 3b Doel bereiken: Punt B	Doel stellen: Stap 3c Doel bereiken: Punt B	Doel stellen: Stap 6 Doel bereiken: Punt B en Route van A naar B	Doel stellen: Stap 7 Doel bereiken: Route van A naar B Bandbreedte	Doel bereiken: Route van A naar B Bandbreedte
Samenleving Politiek Bestuur	Politiek	Samenleving	Samenleving	Samenleving	Samenleving	Samenleving	Samenleving	Politiek	Politiek Bestuur	Bestuur	Bestuur
Communiceren	Opdrachtgever/ opdrachtnemer Projectleider/ projectteam	Betrekken relevante omgeving	Persoonsgerichte benadering van sleutelfiguren	Opdrachtgever, sleutelfiguren en interviewers ontvangen Bloemlezing Online publicatie	Opdrachtgever Online publicatie	Opdrachtgever Online publicatie	Oproepen burgers	Openbare bijeenkomst	Openbare bijeenkomst	Betrekken organisaties en personen die rol hebben in de uitvoering	Online publicatie
Data verzamelen	Feiten rondom probleemvermoeden	Kenmerken en gegevens sleutelfiguren	Door sleutelfiguren aangedragen documenten	Analyse kenmerken geraadpleegde personen	Empirisch en statistisch onderzoek	Door experts aangedragen documenten	Aanvullend wetenschappelijke studies	Overzicht bestaand beleid	Data die betrekking hebben op doelindicatoren	Data die betrekking hebben op uitvoeringsindicatoren	Opzetten gegevensbanken
Onzekerheidsreductie	Proces-onzekerheden geëlimineerd	Twijfel over de juiste gesprekspartners weggenomen	We laten onwetendheid over het vraagstuk achter ons	Gebrek aan integraliteit behoort tot het verleden	Gebrek aan inzicht in de complexe materie is afgenomen	Onzekerheid over kwaliteit van analytische fase van het proces is weggenomen	Onzekerheid over draagvlak samenleving is verdwenen	Onzekerheid over politiek draagvlak is verdwenen	Onzekerheid over haalbaarheid is gereduceerd	Onzekerheid of beleid daadwerkelijk wordt uitgevoerd is afgenomen	Onzekerheid of beleid daadwerkelijk wordt uitgevoerd is verder afgenomen
Checklist	Dekking Team Middelen Training	Functionele invalshoeken Subfunctionele invalshoeken NAW-gegevens Usual suspects Unusual suspects	Voldoende interviewers Succesvolle briefing Inlevering verslagen	Alle input consultatieronde verwerkt Heldere inhoudsopgave	Logisch ontwerp causale relaties Correcte gelaagdheid (symptomen/oorzaken)	Zijn alle fundamentele vragen beantwoord?	Voldoende burgers betrokken? Bijeenkomsten in alle vrijheid verlopen?	Politiek-bestuurlijke afweging Rechtaardigheidstoets	Doelenboom Logische opbouw van concreet naar abstract	Actieformulieren volledig en goed ingevuld	Uitvoeringsorganisatie Aansturing uitvoering

TOT SLOT

Politiek handelen begint met ...

'luisteren'

en eindigt met het tonen van ...

'leef'